

Møte for lukkede dører, Stortinget 22. april 1939

Møte for lukkede dører i Stortinget.
den 22. april 1939 kl. 10.00

President: Hambro.

Dagsorden:

1. Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter (innst. S.F.).
2. Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om utenriksministerens utgreiing av 8 mars 1939 (innst. S.E.).
3. Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående beretning om Garantikassen for Sparebankers virksomhet i 1938 (innst. S.D.).
4. Referat.

Efter forslag av presidenten besluttetes enstemmig:

1. Møtet holdes for lukkede dører.
2. Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet.
3. Utenriksråden, ekspedisjonschef Smith, byråchefene Aass, Prebensen, Grønvold og sekretær Ingstad fra Utenriksdepartementet gis adgang til møtet.
4. Pressens representanter ifølge fortegnelse fra Utenriksdepartementets pressekontor og i samme utstrekning som tilfellet var da utenriksministeren gav sin handelspolitiske redegjørelse, får adgang til å overvære møtet.

Statsråd Koht: Eg har den ære å bera fram denne kongelege proposisjonen:

Om godkjenning av en overenskomst mellom Norge og Det Forente Kongerike Storbritannia og Nord-Irland om gjensidig fritagelse for skatt i visse tilfelle av inntekt eller fortjeneste av salgsvirksomhet gjennom representant.

Sak nr. 1.

Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter (innst. S.F.).

Komiteen hadde innstillet:

Utenriksdepartementets meddelelse om overenskomster inngått med fremmede makter, som hemmelig sak, vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 2:

Innstilling fra utenriks- og konstitusjonskomiteen om utenriksministerens utgreiing av 8 mars 1939 (innst. S.E.).

Anderssen-Rysst: (komiteens ordfører): Siden den ærede utenriksminister gav sin redegjørelse i Stortinget 8 mars, er et av de spørsmål som var berørt sterkere i debatten enn i utenriksministerens redegjørelse, nemlig forholdet til Spania kommet inn i en annen utvikling, idet det nye styre i Spania også fra norsk side er blitt anerkjent. Utenriksministeren meddelte at det allerede på det tidspunkt var igang økonomiske forhandlinger i Burgos mellom Norge og det nye styre i Spania, men hverken komiteen eller Stortinget vet noget ytterligere om hvordan disse forhandlinger har utviklet sig, eller hvad de har dreiet sig om. Da spørsmålet har en meget stor betydning spesielt for kystens næringsliv, tillater jeg mig å spørre den ærede utenriksminister om det er nogen ytterligere opplysninger å gi, og om disse forhandlinger har ført til et resultat som nu kan meddeles Stortinget? Vi vet jo at der om det spanske marked nu pågår en ganske stor kamp bak kulissene, idet de forskjellige nasjoner søker å få fremmet sine avsetningsinteresser på det spanske marked så snart som mulig, og jeg tviler ikke på at den norske regjering også er opmerksom på disse ting. Men før jeg kommer nærmere inn på det, vil jeg gjerne høre om utenriksministeren har noget å bemerke i så henseende.

Wright: Da den ærede utenriksminister holdt sin redegjørelse 8 mars, benyttet jeg anledningen til å ta op det spørsmål, om det er helt i overensstemmelse med varetagelsen av alle interesser at de forskjellige importforbud blir etablert uten at nogen av dem som disse forbud virkelig interesserer, får anledning til å uttale sig. Jeg nevnte spesielt det importforbud som også utenriksministeren selv omtalte i sin redegjørelse, nemlig importforbudet for cement. Utenriksministeren svarte dengang at det spørsmål var blitt forelagt på vanlig måte for Industriforbundet. Det har imidlertid senere ved den korrespondanse jeg har ført med Industriforbundet, blitt klarlagt at dette var en misforståelse, det spørsmål har ikke vært forelagt på forhånd.

Det er nu siden 8 mars også blitt etablert en del andre importforbud, bl.a. et som gjelder import av radiomateriell. Jeg har nettopp i disse dager fått anledning til å se at et av de land som Norge står i meget vennskapelig forretningsforbindelse med, nemlig Holland, har følt sig meget touchert over dette importforbud. Jeg har ikke fått anledning til å undersøke dette spørsmål noget nærmere, men såvidt jeg har forstått, står det i forbindelse med nye tollforhøielser på papir i Holland. Jeg skal ikke bedømme hvorvidt det var riktig og nødvendig å etablere dette importforbud, det er meget mulig at det er riktig. Og det blev også uttalt ved den siste debatt her i Stortinget, at det i mange tilfelle kunde være et langt mer virksomt våben å etablere importforbud enn å forhøie tollsatsene. Det er mulig det er riktig, men det jeg ikke finner er helt korrekt, er at disse spørsmål blir behandlet på en ganske annen måte enn de vanlige spørsmål om tollforhøielser og tollsats. Hver gang det kan være tale om tollforhøielse, blir jo vanligvis iallfall de spørsmål forelagt for de næringsorganisasjoner som er interessert, derefter kommer det fore i Stortingets finans- og tollkomité og så endelig til

behandling i Stortinget. Det er under denne behandling anledning til for de forskjellige interesserte og for de forskjellige syn på det handelspolitiske område å komme til orde. Derimot når det gjelder å etablere et importforbud, gjøres det av vedkommende departement uten at de forskjellige næringsorganisasjoner får anledning til å uttale sig og uten at Stortinget får anledning til å bedømme det. Jeg forstår ikke riktig at det skulde være nogen vesensforskjell i behandlingsmåten av disse to våben man har i handelspolitikken. Jeg kjenner til at iallfall en av de større næringsorganisasjoner selv har vært noget i tvil om hvorvidt de ønsker å få disse forskjellige spørsmål om importforbud forelagt sig, det gjelder Norges Industriforbund. Det representerer jo i mange tilfelle industrier som har helt forskjellige interesser, men jeg har drøftet det spørsmål med Industriforbundet, og jeg tror nok at idag gjør den opfatning sig gjeldende at det vil være naturlig at det får saken forelagt sig, så kan det forelegge for vedkommende departement hvilke interesser vedkommende importforbud kommer til å ramme i Norge, og så får det bli en vurderingssak hvordan man vil behandle selve spørsmålet. Muligens kan det være en tanke at man fikk opnevnt et konsultativt råd av de forskjellige næringsorganisasjoner, og at det kunde få disse spørsmål til behandling og til uttalelse før man treffer en endelig avgjørelse. Jeg tror iallfall at meget vilde være vunnet ved at man fikk en annen behandlingsmåte enn den nuværende, når det gjelder å etablere importforbud, og jeg vil gjenta at jeg kan ikke se at det er nogen grunn til å ha en vesensforskjellig behandlingsmåte når det gjelder tollspørsmål og når det gjelder importforbud. Jeg vil iallfall henstille til den ærede utenriksminister å ta dette spørsmål op til drøftelse, og det vilde glede mig meget om jeg kunde få det svar, at dette spørsmål vil man søke å løse på en måte som er tilfredsstillende for våre næringsorganisasjoner.

Statsråd Koht: Eg vil aller fyrst få svara på det spursmålet som representanten Wright har reist no sist, og eg kann då med ein gong segja at eg er heilt samd med han i den grunntanken at innførselsforbod bør bli lagde fram for dei interesserte og dei interesserte næringsorganisasjonane fyrr dei blir vedtekne. Den måten det skal bli gjort på, kann det sjølvsagt vera noko ulike meiningar um, men i sjøelve prinsippet er eg for min part heilt samd. Det er den vansken med dette reint praktisk at det er ulike departement som fyrebur slike innførselsforbod. Sume kjem frå Handelsdepartementet, sume frå Landbruksdepartementet, og det er klårt at i og for seg er det desse departementa som fyrst må rådleggja med dei interesserte. Men den faktiske samanhengen er dessutan slik at i dei aller fleste tilfelle er det sjøelve dei interesserte som kjem med framlegg um innførselsforbod av ulike slag. Hr. Wright nemnde at spursmålet um cementforbodem ikkje hadde vore lagt fram for Industriforbundet, soleis som eg sa siste gongen dette spursmålet var uppe, og han nemnde at det var ei mistyding, og det er heilt oppklåra det der millom hr. Wright og meg. Det var ein departementsmann, for so vidt frå eit anna departement, som her på staden gav meg den opplysninga som eg gav, men det synte

seg at han hadde mishugsa seg i dette stykket. Spørsmålet um innførselsforbod for radiomateriell kom opp av umsyn til den hollandske tollpolitikken, som eg trur eg sa nokre ord um alt i utgreiinga mi den 8 mars, at Holland i dei siste tidene meir og meir har gått over til ein handelspolitikk som ein må segja nærast er i strid med grunntankane for Oslo-avtalen. Det vart spurt alt sist um Holland hadde vendt seg til den norske regjeringa då det tok opp sine store nye tollplanar som serskilt millom anna vende seg mot norsk papir, og det svara eg ja på, men eg opplyste at Holland ikkje tok umsyn til dei innkasta som vi frå norsk side hadde gjort. På norsk side har vi då meint det kunde vera rett å leggja press på Holland med slike tiltak mot ei nederlandsk vare, radiomateriell, og det har vore tanken med dette um vi kunde freista få Holland til å taka attende i det minste noko av det som det gjorde mot Noreg i handelsspørsmål med omsyn til toll. Det er då soleis rein handelspolitikk som her kjem fram og ikkje noko som er gjort av umsyn til serskilte norske interessor.

Hr. Anderssen-Rysst tok opp eit spørsmål um dei økonomiske forhandlingane med Spania, dei som har vore i gang no i fleire månader, og spurde kva resultat dei har ført til. Eg kann då opplysa at i slutten av mars - eg tenkjer det var den 28 mars - kom det i stand ein avtale gjenom eit notebyte um ei stor kompensasjonsforretning. Det var ei kompensasjonsforretning som det fyrr hadde vore forhandla um millom private forretningsfolk og den spanske regjeringa. Og just dette at dei private hadde forhandla fyrst med den spanske regjeringa, skapte mange vanskar for oss, for di desse private hadde kvar for seg teke umsyn til sine interessor, og alle dei interessone som vi på norsk side kunde rekna for viktige, hadde ikkje kome so godt med i rekninga som dei burde ha kome. Serskilt var umsynet til den viktige norske utførselsvara kleppfisk sett til sides. Medlemene av utanriksnemnda og dei som har lese referatet frå forhandlingane i utanriksnemnda, vil kanskje hugsa at den gongen eg aller fyrst nemnde spørsmålet um å få ein norsk agent hos Franco-regjeringa, sa eg at eit viktig umsyn just var å halda styr på striden millom dei private interessone her i landet, dei som låg og tevla med kvarandre i Spania og trengte kvarandre til sides. Vi har då her for so vidt eit døme på kor viktig og nyttig det var at vi fekk ein agent hos Franco-regjeringa, at dermed kunde dei ålmene landsinteressone meir få koma til sin rett. Men vi var i stor mun bundne av dei forhandlingane som var førde på fyrehand, og sjølve den kompensasjonsforretninga som vart gjord, har i innhaldet dei same varone på baa sidor som var avtala på fyrehand med dei private forretningsfolka. Det umskiftet som vi fekk gjort, er at vi har sett kleppfisk frå norsk side mykje høgare upp i betalingsrekkja, soleis at kleppfisken kunde vera trygg på å bli betalt. Det var i grunnen tri kompensasjonsforretningar som vart sette i hop, på ein samla sum på godt og vel 130 000 pund sterling, det vil segja noko meir enn 2 1/2 million kronor. Og der var då tvo fiskevaror for so vidt sette fremst i betalingsrekkja frå norsk side, det var rogn og tran; etterpå kom sink og cellulose og so kleppfisk, men på den måten at betalinga for rogn, tran, sink og cellulose vart kløyvd upp, soleis at kleppfisk kom midt inn i det andre og so høgt upp at

fiskeeksportørane skulde vera trygge på å få si betaling innan rimeleg tid.

Attåt denne kompensasjonsforretninga vart det dessutan ført forhandlingar, som endå går på, um clearingavtale - ein clearingavtale med kvotar soleis som det er kravt frå spansk side. I desse forhandlingane er det ulike interessor som møtest, ulike krav frå spansk og frå norsk side. Vi har fått Spania til å gå med på at clearinga i alle tilfelle skal bli bygd på oppgjerd i engelske pund og ikkje bygd på pesetas og vi har fått slege ned ikkje so lite det kravet som dei frå spansk side hadde, um betaling i fri valuta for spanske varor. Ein part av dei har vi på norsk side òg sagt oss viljuge til å betala i fri valuta. Men den viktigaste usemja gjeld spursmålet um kor mykje norsk kleppfisk skal koma inn på denne clearinga, og der er fråstandet millom norsk og spansk standpunkt rett stort. I det spanske framlegget er det ikkje sett upp meir kleppfisk enn for 100 000 pund sterling, det vil segja godt og vel 3 000 tonn kleppfisk - det kan spyrjast litt um kor store prisane vert - medan vi på norsk side hadde sett upp for 215 000 pund sterling, det vil segja tett innpå 7 000 tonn kleppfisk. Jamvel denne mengda med kleppfisk er mykje mindre enn det som vi hadde i clearingavtalen med Spania frå 1936, den avtalen som vart gjord ein månad fyrr borgarkrigen i Spania braut ut. Men det måtte vi vera fyrebudde på, at vi kunde ikkje få so stor ei mengd no, vi kunde ikkje venta at Spania, etter alt som det har lide og med den skorten på valuta som er der i landet, kunde kjøpa so mykje som det kunde fyrr. Det må ein nok arbeide upp smått um senn. I alle tilfelle ligg her ei usemje fyre endå. Vi har frå norsk side til aller sist tenkt på å by eit kompromiss som vi endå ikkje har lagt fram i Spania, men soleis at vi vonar at vi skulde kunna koma til ei semje; for vi trur at i alle tilfelle vil det vera betre for oss å få ei semje um clearing med kvotar, enn at det heile skal gå på det lause, soleis at vi berre skulde ha kompensasjonsforretningar å få i stand. Med kompensasjonsforretningar blir det alltid det lyttet at dei private interessone kjem i strid med kvarandre. Den norske regjeringa blir nøydd til å vera med på kvar einaste forretning som blir gjort, det heile blir brysam, og det blir mindre godt just for dei største landsinteressone. Vi trur, når det gjeld serskilt spursmålet um norsk kleppfisk til Spania, at den vara vilde lettare bli trengd til sides med ein skipnad med kompensasjonsforretningar enn um vi har clearingskipnad. Dette er det semje um i den norske regjeringa. Men vi arbeidar då med å få serskilt denne kleppfiskkvoten so høg som råd er. Eg skal nemna at Spania har bode seg til å taka ein større kvote for cellulose enn vi fyrr selde til Spania, med di dei vilde føre over frå Sverige til Noreg ein part av sine cellulosekjøp. Det er klart at dette òg er ei stor norsk interesse.

Um dette tilhøvet til Spania vil eg til slutt segja at forhandlingane både um kompensasjonsforretningane og um clearinga og kvotane har gått fyre seg på den mest venskaplege måten ein i det heile kann tenkja seg, og sjølve kompensasjonsforretningane vart underskrivne millom dei spanske og dei norske representantane endå fyrr Noreg hadde godkjent Franco-regjeringa de jure. Det var inga vanskar i so måte.

Når eg no har ordet, vil eg med det same gjerne få gjeva ei einskild tilleggsupplysning til den utgreiinga eg gav her i Stortinget den 8 mars. Det gjeld ein av dei avtalane som eg då tala um, og som Noreg hadde fått i stand med dei millom-amerikanske statane. Avtalen med Salvador er den viktigste av alle desse avtalane vi hadde der burte. Nær sagt mot all von har Salvador alt no ratifisert denne avtalen. Vi er elles vane med at allting går svært seint og smått der burte i desse statane; men no for tvo dagar sidan kom det telegram um at Salvador hadde godkjent avtalen og var viljug til å byta ut ratifikasjonsdokumenta. Sjølve den viktige tilleggsavtalen um våre kaffekjøp og dei store tollnedslaga vi til vederlag skulde få i Salvador, er alt sett i kraft frå den 9de i denne månaden.

Vegheim: Et av de spørsmål som har vært berørt under tidligere hemmelige møter her i Stortinget hvor utenriksministeren har avgitt utenrikspolitiske redegjørelser, er spørsmålet om forholdet til den tyske regjering med henblikk på "ordenstildelinger". Det er, som representantene vil huske, fra flere hold i denne sal blitt ytret ønske om at det misforhold som i sin tid opstod, måtte bli ryddet av veien. Jeg tillater mig å spørre den ærede utenriksminister om det foreligger noget nytt i denne sak?

Anderssen-Rysst: I anledning av hr. Wrights uttalelser om importforbudet for cement i møtet den 8 mars i år, da utenriksministeren avgav sin redegjørelse, og de opplysninger som utenriksministeren kom med, vil jeg få lov til å gi den opplysning at vedkommende embedsmann i Handelsdepartementet som utenriksministeren hadde sine opplysninger fra, henvendte sig til mig som komiteens ordfører for denne sak, og bad mig meddele komiteen, og også Stortinget, at den misforståelse som var opstått, den feilaktige opplysning som var gitt, skyldtes ham. Han hadde, som utenriksministeren sa, miserindret sig, og jeg beklager at jeg ikke gav den opplysning da jeg første gang hadde ordet her idag.

Forøvrig gledet det mig å høre at den ærede utenriksminister deler det syn som hr. Wright gjorde sig til talsmann for med hensyn til importforbud. Dette spørsmål blev jo streift i møtet den 8 mars, da disse spørsmål var fore, og det fremkom da forskjellige uttalelser om det. Jeg er for mitt vedkommende helt klar over at den nuværende administrative ordning, vil jeg kalle det, for disse spørsmål er feilaktig. Det er ikke nogen heldig ordning, og det kan ikke være nogen god ordning at de forskjellige departementer som har interesse av importforbudene, fremmer dem, og at ikke Utenriksdepartementet har det så å si avgjørende ord. Det er Utenriksdepartementet som her skal ha den fulle oversikt over de handelspolitiske virkninger som kan følge av en slik foranstaltning. Jeg mener altså at det bør skje en slik omordning at spørsmålet om importforbud ganske visst blir fremmet av de enkelte departementer, men at den endelige vurdering foretas av Utenriksdepartementet, og at det er på grunnlag av en slik behandling Regjeringen treffer sin bestemmelse. Det kan være meget i det som hr. Wright fremholdt om at vi burde få et konsultativt råd til å behandle slike ofte

meget ømfintlige og vanskelige spørsmål. Jeg går ut fra at spørsmålet om en slik foranstaltning, en slik ordning, blir nærmere overveiet, og at man får anledning til å komme tilbake til det siden.

Jeg vil få lov til å takke utenriksministeren for de opplysninger han gav om de økonomiske forhandlinger med Spania. Det har dessverre vist sig, at når det gjelder spørsmålet om det spanske marked, så har interesse motsetningene mellom de forskjellige næringer her i landet antatt en tildels nokså skarp form, og vi har også sett at det i pressen er falt uttalelser som viser til den kamp som igrunnen har foregått. Således er det fra fremstående industrihold blitt beklaget - jeg tror jeg kan si gjentatte ganger - at fiskeriene står i veien for industrien når det gjelder ordninger som i dette tilfelle. Det er sagt på en nokså skarp måte, og på en etter min mening også uheldig måte, fordi det viser at industrien, for eksempel når det gjelder det spanske marked, ikke er opmerksom på at det er et historisk marked for en gammel bedrift her i Norge, fiskeriene, et av de få markeder som fiskeriene har kunnet bygge på, og at det naturligvis, under henblikk på den krise som fiskeriene nu gjennomgår, er av avgjørende, for ikke å si vital, betydning for våre fiskerier at vi kommer inn igjen på disse gamle markeder. Man kommer ikke forbi at dette hensyn har en alvorlig betydning på de forskjellige stadier av sakens behandling. Jeg vil få lov til å si at det er meget beklagelig at bestrebelsene har kunnet anta den skarpe form, som det synes her å være tilfellet. Vi må være opmerksom på at kampen om de gamle klippfiskmarkeder føres også av våre konkurrenter på en måte som man trygt kan betegne som faretruende. Vi har sett at Island har nedskrevet sin valuta med 20 pct., og det er ingen hemmelighet at dette er skjedd av hensyn til den islandske klippfiskeeksport. Island er i store økonomiske vanskeligheter for tiden, og de ser det slik at det er et livsspørsmål for dem å opprettholde sitt torskefiske og sin klippfiskeeksport. Vi møter dem nu på de oversjøiske markeder på en meget ubehagelig måte, og den nedskrivning av valutaen, som nu nettopp under nokså dramatiske omstendigheter er gjennomført i det islandske Alting, har altså sin adresse til de klippfiskmarkeder som også er de gamle norske markeder - det må vi ikke være blind for.

Jeg forstår det slik at disse forhandlinger med Spania skal fortsettes, og jeg tillater mig å rette en inntrengende henstilling til den ærede utenriksminister og Regjeringen om at man søker å nå så langt som mulig når det gjelder våre klippfiskinteresser på dette gamle norske avsetningsmarked. Staten har jo en sterkere og mer direkte interesse av det enn før, idet staten i så stor utstrekning finansierer vårt torskefiske. Jeg håber at resultatet må kunne bli noget gunstigere enn den ærede utenriksminister antydde idag, ihvorvel jeg er klar over at det er bedre kanskje enn det så ut til å kunne bli etter det som er passert tidligere, og før forhandlingene begynte.

Stray: Jeg vil først få benytte denne anledning til å nevne de vanskeligheter som en rekke av våre skib har hatt på grunn av forholdene i Spania. Flere skib fra Sørlandet har vært

opbragt, og det har vært store vanskeligheter med å få dem frigitt. Flere av mannskapene ombord i skibene har vært holdt fengslet, og det har ikke vært så lett under de tildels kaotiske forhold som har hersket, å få myndighetene der nede i tale slik at folkene kunde bli satt på frifot igjen, enda det hadde vist sig at de ikke hadde gjort sig skyldig i nogen forgåelser. Fra alle dem som har hatt med disse spørsmål å gjøre, har det vært hevdet at Norge har hatt en meget vanskelig stilling fordi vi ikke har hatt nogen vaktfartøier der nede, og den norske marine ikke har kunnet yde noget bidrag til å holde opsyn med at norske skib ikke lider overlaster, slik som andre og sterkere nasjoner har kunnet gjøre. Imidlertid har det norske utenriksdepartement og den norske utenrikstjeneste i det hele tatt, så godt det har kunnet la sig gjøre, hjulpet til med å få skibene frigitt og likeså med å hindre at mannskapene skulde lide overlaster. Jeg har gjort det tidligere overfor departementet i en enkelt sak som jeg selv hadde med å gjøre, men jeg vil også her fra denne talerstol - og jeg taler her på vegne av mange interesserte - yde min takk og anerkjennelse for de tjenester Utenriksdepartementet og våre utsendte tjenestemenn i utenriksetaten har kunnet yde oss. Det har i de saker som jeg har sett, ført til et lykkelig resultat. Det har tatt nogen tid før vi har kunnet opnå det, men departementet og de folk som sorterer under det, har gjort energiske bestrebelser for å løse vanskeligheten, og det har heldigvis lykkes. Jeg vil som sagt på vegne av de interesserte igjen få yde min anerkjennelse for dette arbeide.

Så var det et annet spørsmål som jeg gjerne vilde få lov å nevne i forbindelse med denne sak. Det kunde likeså godt ha hørt under den forrige sak, men den innstilling vi her behandler, omhandler jo, såvidt jeg kan skjønne, forholdene til alle land, og jeg nevner da spørsmålet her. Det er spørsmålet om Øst-Grønlandsavtalen. Jeg hadde helst sett at dette spørsmål hadde vært behandlet for åpne dører, men vi har ikke så ofte her i Stortinget møter for åpne dører hvor vi behandler utenrikspolitiske spørsmål, så jeg ser mig allikevel foranlediget til å benytte anledningen her til å nevne spørsmålet - bare å nevne det. Øst-Grønlandsavtalen er av 9 juli 1924, og den gjelder for 20 år. Såvidt jeg forstår avtalen, må såvel Danmark som Norge før 10 juli 1942, altså om ikke så lenge, ha tatt standpunkt til spørsmålet om avtalen skal forlenges. Jeg tror vi i tide må forberede oss på hvilket standpunkt vi skal ta i denne sak. Det var ikke min mening å reise nogen debatt om Grønlandssaken i hele sin bredde her idag, men nettop når det er tale om vår forbindelse med Danmark, tror jeg ikke vi bør undlate å la det komme til uttrykk at det er, jeg tør si, praktisk talt hele det norske folks opfatning at vi ikke er fornøid med det resultat vi hittil har fått i Grønlandssaken, og da senest ved den dom som falt i Haag den 5 april 1933. Vi er ikke fornøid med den tingenes tilstand vi nu har. Under forhandlingene om Østgrønlandsavtalen blev det, såvidt jeg vet, fra den daværende regjering med stor styrke fremholdt at både historiske og økonomiske grunner gjør det rimelig at Øst- Grønland blir norsk. Dette standpunkt har vi aldri forlatt. Det er så at vi, som er et fredselskende folk som gjerne vil at retten skal tre

i maktens sted, vi respekterer den dom som er falt i Haag, forsåvidt som vi ikke ved vold eller makt vil forsøke å handle på tvers av den, så lenge vi ikke ved forhandling med Danmark eller på annen måte har fått truffet andre bestemmelser. Men det betyr ikke at vi tenker så lite nasjonalt og at vi i den grad har tapt øiet for våre egne folks interesser, at vi kan godkjenne de betraktninger som ligger til grunn for den dom som blev avsagt i Haag. De har aldri vært godkjent i Norge og vil vel heller aldri bli godkjent. Det må derfor være maktpåliggende for vår utenriksetat og også for vår regjering forøvrig, og ikke bare for Regjeringen, men man kan si for det hele folk, å gjøre vårt broderland i syd opmerksom på at vi ikke er fornøid med den ordning som hersker idag, at den misnøie som er opstått i anledning av Grønlandssaken, kan vanskeliggjøre det fredelige samarbeide som man nu så gjerne ser fremmet, ikke minst i norden. Jeg nevner dette spørsmål nu fordi vi, som jeg sa i begynnelsen av mitt innlegg, i tide bør være opmerksom på at vi må ta standpunkt til spørsmålet om Grønlandsavtalens forlengelse, og før vi tar dette standpunkt, bør der komme en redegjørelse fra Regjeringen om hvilke betraktninger den nu legger til grunn for sitt syn på Grønlandsspørsmålets løsning.

Colbjørnsen: Jeg skal ikke komme inn på de spørsmål vi diskuterte forrige gang. Det var bare en liten bemerkning i anledning av det som hr. Wright fremkom med forslag om, nemlig en konsultativ nevnd - av næringsorganisasjonene, tilføiet han. Det vil jeg ta avstand fra. Det vilde også være helt urimelig å opnevne nogen konsultativ nevnd av næringsorganisasjoner, idet man jo ganske nylig har avskaffet den konsultative nevnd av næringsorganisasjoner som man hadde, nemlig det handelspolitiske kriseråd. Når jeg for min del er helt enig i ophevelsen av det handelspolitiske kriseråd, så er det nettop fordi det var en snever (organisasjon) representasjon for næringsorganisasjoner, og dengang jeg selv var med her i Stortinget og tok til orde for ophevelsen av det handelspolitiske kriseråd, var det med den prinsipielle begrunnelse at handelspolitikken skal drives av staten og samfundet, ikke av de store private næringsorganisasjoner. Jeg er helt enig med utenriksministeren i at spørsmålet fortjener overveielse, og jeg merket med tilfredshet at han sa at når det gjelder de praktiske former, må man se nøie på det.

En slik konsultativ nevnd tror jeg kan være nyttig, men det må da være en nevnd hvori de rent samfundsmessige interesser og også de rent nasjonaløkonomiske interesser kommer sterkt frem. Jeg mener at den kanskje burde bestå av nogen representanter for administrasjonen, spesielt da for de mest interesserte departementer, Utenriksdepartementet, Finansdepartementet, Handelsdepartementet og Landbruksdepartementet, og for de øvrige statsinstitusjoner som har med slike saker å gjøre. Jeg vil spesielt nevne Norges økonomiske Selvhjelpsråd og Statens Tiltakskommisjon, som jo også er kommet inn på de reguleringsmessige spørsmål i forbindelse med bestrebelsene for å opnå en sterkere selvberging og en hurtigere og mere rasjonell utnyttelse av våre naturlige ressurser og i den forbindelse nødvendigvis er

kommet inn på samordningen av de forskjellige felter. Dernest burde vel kanskje også et par representanter være med i personlig egenskap, slik at denne nevnd fikk et bredere grunnlag, og iethvertfall må den ikke på nogen måte være noget spesifikt organ for næringsorganisasjonene. Når det gjelder Industriforbundet, er jeg forøvrig enig med hr. Wright i at dets uttalelser i disse spørsmål har, som erfaringen viser, ikke særlig stor verdi, for Industriforbundet er som bekjent splittet op i to avdelinger, en for eksportnæringen og en for hjemmeindustrien, og disse to står svært ofte i nokså sterkt motsetningsforhold til hinannen. Det er derfor karakteristisk at når Industriforbundet får oversendt til uttalelse spørsmål om tollforhøielser og tollforandringer, oversender det som regel disse ting til spesialorganisasjonene og sender rent ekspedisjonsmessig deres svar tilbake til Finansdepartementet, slik som det fremgår av tolltariffproposisjonene, idet det sier at Industriforbundet ikke vil avgi sin egen uttalelse i saken.

Jeg tror at man i denne forbindelse også burde se på forberedelsen av tollforandringer, og hvis det blir en slik nevnd, burde vel også en del av tolltariff-proposisjonen og de forslag til endringer som er der, bli forelagt denne nevnd til uttalelse. Det er ikke alltid heldig at man sender de enkelte forslag til tollforandringer til uttalelse til en hel rekke forskjellige organisasjoner, slik at det ofte blir unødige meget opstyr om enkelte ting. Ofte er det også slik at henvendelser f.eks. til finanskomiteen begynner å strømme inn lenge før finanskomiteen har nogen anelse om hvad det dreier sig om, lenge før årets tolltariffproposisjon er fremkommet. Tolltariffproposisjonen fremkommer jo som regel først i slutningen av april eller i begynnelsen av mai måned. Fikk man en slik konsultativ nevnd, kunde man undgå oversendelse til alle mulige av forslag til tollforandringer. Man fikk da også et mere elastisk system, og det er et stort spørsmål om man ikke burde gå ennu videre og få et slikt organ som man har i England, hvor de som bekjent i disse saker har et Advisory Council for regjeringen, som har en ganske stor makt, og i overensstemmelse med innstilling fra dette rådgivende tariffråd, kan da tollendringer gjennomføres av regjeringen ved kgl. resolusjon, som vi nærmest vil kalle det efter vår sprogbruk. Jeg vet ikke om man ikke burde se på dette. Det kunde eventuelt gjøres på den måten at man ved en tilføielse i tolltariffen gjorde Regjeringen bemyndiget til, mens Stortinget ikke er samlet, å gjennomføre forandringer i tolltariffen som var nødvendiggjort av forholdene, uten å vente på samlingen av Stortinget igjen. Man kan kanskje si at dette kan, hvis det er helt nødvendig, gjøres efter provisorisk anordning overensstemmende med Grunnloven, men det spørsmål er det, såvidt jeg har forstått, litt tvil om blandt de lærde - skjönt slik som jeg leser den paragraf i Grunnloven, hvor uttrykket toll uttrykkelig er brukt, skulde det ikke være noget til hinder for at man i tilfelle av behov kunde gjøre sådanne forandringer ved provisorisk anordning. Men for å gjøre det helt klart, er det meget mulig at det vil være mest praktisk og riktig å ta det med som en spesialbestemmelse i samband med vedtagelsen av tolltariffen. Jeg vil henstille til overveielse at man ser på dette spørsmål, hvis og når man skal ta op

spørsmålet om opprettelse av en rådgivende nevnd til å se på importreguleringene og importforbudene.

Statsråd Koht: Eit par av representantane har teke fram spursmål som vel i grunnen ikkje høyrer inn under det som står på saklista her i dag, men om presidenten ikkje har noko imot det, skal eg få gjeva svar på desse spursmåla. Hr. Vegheim spurde korleis det var med tilhøva til Tyskland, serskilt dette formelle med ordensboikotten som vi vel kann kalla det, som vart sett i verk frå tysk side for snart tvo år sidan. Det har vore fortalt i pressa - og eg kann stadfesta her at det er sant - at den tyske sendemannen i Oslo for godt og vel 8 dagar sidan, tenkjer eg det er, har kome med ei melding til Utanriksdepartementet um at dei no i Tyskland vil slutta med denne ordensboikotten. Og det har då reint praktisk synt seg i det at den tyske rikskanslaren har gjeve storkrossen av Den tyske ørn til den norske sendemannen i Berlin. Då vi fekk denne meldinga i Utanriksdepartementet, kann eg ikkje segja at vi la for dagen noko serskild glede over det: vi har levd under denne boikotten og ikkje teke oss så altfor nær av han. Når dei på tysk side meinte at dei vilde setja i verk noko slikt, fekk det vera Tyskland sjølv som hadde ansvaret for det, og som fekk ha den gleda det kunde ha av det. Det gjorde ikkje oss noko større, og like eins gjer det ikkje nokon større skilnad for oss heller når no denne boikotten er slutt. Vi har heile tida i alle saklege spursmål havt venskaplege forhandlingar med Tyskland. Vi har ikkje merka at det gjorde oss nokon ting, dette at Tyskland ikkje vilde gjeva sine ordnar til nordmenner og ikkje vilde lata tyske borgarar taka mot norske ordnar; men i alle høve er denne vesle tingen no ute av verda, og vi får vona at det ikkje kjem upp noko meir som kann føra til krenkjing på same måten.

Hr. Stray reiste spursmålet um Austgrønlandsavtalen. Det har til Utanriksdepartementet og til meg personleg mange gonger i dei siste åra kome fyreteljingar um at no må vi hugsa på at Austgrønlandsavtalen går ut i 1944, og at vi må fyrebu oss på det standpunktet vi då skal taka. Eg torer vel segja at eg personleg har all grunn til å vita at avtalen går ut i 1944; men eg kann heller ikkje segja anna enn at eg meiner det er svært tidleg no å dryfta spursmålet um standpunktet. Vi veit alle at sjølve grunnlaget for Austgrønlandsavtalen, dette at vi på norsk side rekna med og heldt fast på den meininga at Austgrønland var ingenmannsland, det grunnlaget vart skipla, det vart teke frå oss ved Haag-domen i 1933, og det er klårt at det kann koma til å gjera eit skifte i standpunktet vårt til sjølve Austgrønlandsavtalen. Det er ingen her i Noreg som er serleg nøgd med dei tilstanda som no rår på dette område, ingen kunde vera nøgd med at det norske standpunktet i denne saka vart underkjent av den internasjonale domstolen; men det er i det minste eit faktum vi har å rekna med og taka omsyn til, når vi avgjer standpunktet vårt i dette spursmålet sidan. For meg har det stått so at det som det gjeld um i desse åra, um vi skal kunna stå sterkt i spursmålet um ny avtale med Danmark i Grønlandssaka, det er um vi kann halda uppe den norske næringsdrifta på det austgrønlandske området, og det har vore ei oppgåve for statsmaktene å halda uppe og styrkja den norske

næringsdrifta der nord so langt råd er. Står vi sterkt sakleg, økonomisk, kann vi ha von um å stå sterkt i dei forhandlingane med Danmark som kjem i eit av dei næraste åra, i det minste fyre 1942.

Jakob Vik: Når eg tek ordet no, er det nærast for å stø under det som hr. Stray sa til Utanriksdepartementet og Regjeringa um Grønlandsspursmålet. Den vyrde utanriksministeren sa, so vidt eg høyrde, at det er enno etter måten god tid att til 1942 til å vurdera det spursmålet. Ja, tida ser ut til å vera god; men det skader ikkje um Regjeringa alt no, som ho kanskje har gjort, fyrebur seg på den saka, for di det alltid tek lang tid å kome til eit standpunkt i so pass vanskelege saker som dette er. Det er nok so, som utanriksministeren sa, at domstolen offisielt har brigda på det spursmålet; men ein kann aldri vita um det ikkje er framkjøm veg til større rettar og interessor på Austgrønland enn me har havt no i det seinare. På Grønland har me store både økonomiske og nasjonale interessor å taka vare på, det kann ingen domstol taka frå oss. Det spyrst då korleis me som eit fredselkande og vitugt folk skal bera oss åt for å halda uppe dei fyremunene me burde ha der burte. Eg tek ikkje ordet her for å rippa upp i Grønlandssaka eller Grønlandsstriden, men eg tek, som sagt, ordet for å stø under det hr. Stray sa, at Regjeringa i god tid bør taka upp spursmålet og leggja ein plan for det som skal skje når den tida kjem at me skal til med tingingar med Danmark um dette spursmålet.

Lykke: Jeg vil gjerne støtte hr. Wrights uttalelse om at man bør få en mere betryggende ordning med forberedelsen av importforbud. Jeg tror nemlig det har vist sig at hvis et importforbud har vært fremtvunget av spesielle interesser, har det vært andre interesser som er blitt like meget skadelidende ved et sådant importforbud. Jeg skal ikke rippe op i det, men jeg tror det vilde være nokså fornuftig om vi fikk en mer fast form for behandlingen, som nu ligger i forskjellige departementer - og da gjerne med et sådant konsultativt råd som det var tale om, og som jeg hørte at utenriksministeren i grunnen ikke avviste, idet han var enig i at behandlingen burde skje i de mest betryggende former.

Men det var hr. Colbjørnsen som var skyld i at jeg bad om ordet, for han mente at vi burde overføre den samme praksis på tollbehandlingen som vi nu benytter ved importforbud. Vi skulde med andre ord heller ikke der spørre de forskjellige interesserte organisasjoner om hvad de mener om et forslag med hensyn til tollforandringer, og det synes jeg nok er å gå for vidt. Hr. Colbjørnsen sa at det ikke må være de forskjellige interesser som her er avgjørende, det må være samfundshensynet som er avgjørende. Men hvem kan avgjøre hvad som er samfundshensyn, før man har hørt de forskjellige parter i saken pro og kontra? Det er da først man kan avgjøre hvad som er det samfundsmessig riktige. Og jeg tror at de som arbeider med og er interessert i de forskjellige ting som forelegges i disse saker, også er sig fullt bevisst at de må ta hensyn til samfundet og ikke bare til sig selv. Hr. Colbjørnsen nevnte som et eksempel for oss Advisory Council i England. Men hvad er det

virkelige forhold i England? I England blir aldri en tollforandring gjennomført utan at der er et utall av hearings fra alle de næringer som berøres av den, og da først når de forskjellige hearings er hørt, og saken er forberedt, er Advisory Council regjeringens rådgiver og gir regjeringen råd om man overhodet skal ha nogen forandring eller ikke. Vil man her hos oss ha et slikt råd efter at næringsorganisasjonene er hørt, ved hearings på samme måte som i England eller ved at man forlanger skriftlig uttalelse som man gjør her, så har jeg intet imot det. Det blir akkurat hr. Wrights tanke som da gjennomføres. Men hvis man nu, som hr. Colbjørnsen slo på, skulde ta vekk fra Stortinget behandlingen av tollsakene, hvis man skulde gi Regjeringen fullmakt til å forandre tolltariffen, mens Stortinget ikke var sammen, da blir det ikke meget igjen av Stortingets myndighet. Vi er efter min mening allerede satt litt for meget ut av spillet, når det gjelder importregulering. Jeg har nevnt det før at jeg synes det går litt for vidt, når man innfører meget viktige importreguleringer uten å forelegge dem for Stortinget. Men det har Regjeringen altså fullmakt til, og Regjeringen har benyttet den fullmakt som Stortinget har gitt fra sig. Men la oss ikke gå videre.

Jeg vil i denne forbindelse nevne at det fra forskjellig hold er sagt mig at av de importreguleringer som er gjennomført, er en av de siste man gjennomførte, den minst heldige, nemlig den med hensyn til silkekonfeksjon. Det er sagt mig at der skal være så mange tekniske vanskeligheter at det er nesten uråd å få denne importregulering satt ordentlig i verk. Jeg har ikke studert det så nøie, men jeg kan tenke mig at når man skal fordele en import på forskjellige land, og man da skal si til importørene: du skal kjøpe det og det fra Tyskland og det og det fra England, o.s.v. - da kan der opstå vanskeligheter, når vedkommende aldri har kjøpt sine varer der, men har sine forbindelser med et bestemt land. Hvad skal man da gjøre? Skal man tvinge vedkommende til å kjøpe hos den nye agent og sette den forrige representant ut av spillet? Jeg tror man skal være litt varsom her, og det er nettop en av grunnene til at jeg mener det er så uhyre viktig, før man setter importregulering i verk, å ha konferert nøie ikke bare med de næringer som har bedt om importreguleringen, men også med dem som importreguleringen nærmest kommer til å berøre.

Bjørnson: Hr. Stray kom med en meget naturlig replikk til statsråden i anledning av at avtalen med Danmark om Norges forhold til Grønland går ut i 1942. Jeg kan bare beklage at vi her skal stå i et lukket møte og tale om Grønland. Er det en sak jeg synes skulde behandles åpent for alle nordmenn, så er det nettop vårt forhold til Danmark, når det gjelder Grønlandssaken. Jeg har så megen tro på det norske folk, ja til og med på det danske, at jeg går ut fra at fikk de riktig rede på den historiske side av saken, vilde det danske folk som et ærlig folk være med og rekke hånden ut til et oppgjør med Norge. Men så lenge vi også i Norge har politikere, så lenge vi i Norge har blad, som forneker det som skulde brenne i hver nordmanns sjel, når vi tenker på den urett som her er gjort, så kan vi ikke vente å nå frem. Det blev sagt like efter den forsmedelse som Haagerdommen var - en uttalelse som blev avgitt

enstemmig i Norges Storting i 1933 - at "Kielerfreden alltid vil stå som en skampæl over unionen med Danmark" og at "på intet område lever det i vårt folk en mer intens følelse av fortids urett som det skulde være framtidssak å bøte." Det blev sagt i 1933, men hvad er det gjort fra Norges Stortings side? Hvad er det gjort fra de norske regjeringers side? De tør ikke. Det er vel ikke en mer nasjonalt innstillet mann her hjemme enn utenriksminister Koht, men hvor er han? Han forsøker å gjemme sig bak den presse som skjuler det som det norske folk virkelig mener om denne sak, denne sak som burde ligge alle nordmenn på hjertet. Tar vi denne sak op og reiser et opplysningsarbeide i folket, vil det gå en bølge av indignasjon som vil velte overende den uretten som Haagerdommen var. Og setter vi oss i forbindelse med den danske presse for å få satt det danske folk inn i den historiske side av saken, så tror jeg så godt om det danske folk at de vil være med og forsøke å løse Grønlandssaken - for den er ikke løst, Grønlandssaken!

Meling: Jeg er i stor utstrekning enig i hvad den ærede utenriksminister uttalte likeoverfor hr. Wrights henstilling om at det måtte bli en annen fremgangsmåte med hensyn til behandling av importreguleringer. Formen vil det naturligvis kunne diskuteres om, men jeg er, som jeg sa, tilfreds med at utenriksministeren nu vil søke å finne en bedre form enn den man har idag.

Hr. Colbjørnsen uttalte sig om næringsorganisasjonene med en viss frykt for at de skulde komme til å øve nogen synderlig innflytelse på utenrikspolitikken og handelspolitikken. Det er ikke dem, sa han, som skal drive utenrikspolitikk og handelspolitikk. Nei, det har visst ikke næringsorganisasjonene tenkt sig å ville drive. Det er landets utenriksdepartement, landets regjering som skal drive landets utenrikspolitikk. Men jeg tror nok det er litt letvint å ville sette en strek over all den erfaring og den innsikt som næringsorganisasjonene gjennom generasjoners virke efterhånden har oparbeidet. Jeg tror nok at landets myndigheter i mange tilfeller vilde ha stor nytte av å legge mer vekt på hvad næringsorganisasjonene sier enn det ofte gjøres. Jeg vilde i hvert fall legge mer vekt på hvad næringsorganisasjonene sier enn på en uttalelse fra en nevnd, om det skulde bli en ordning som den hr. Colbjørnsen nevnte, med en sammensetning blandt annet av tiltakskommisjonen, som naturligvis består av utmerkede menn, men som på dette område iallfall på mig ikke vil øve synderlig stor innflytelse, når det gjelder handelspolitiske spørsmål.

Det er en annen ting som jeg vil nevne i denne forbindelse, og det er at man ikke må glemme de organer som Stortinget selv har, nemlig utenrikskomiteen og Stortingets finans- og tollkomite, som også i en rekke tilfeller kan benyttes. Og det måtte kunne finnes enn form hvorved det i påkommende tilfelle, når det gjaldt spesielle spørsmål, måtte kunne tilkalles representanter fra de forskjellige næringsorganisasjoner som importreguleringen angikk, men således at det dog gikk gjennom Stortingets egne organer.

Sjøli: Da jeg gikk til dette møte idag, tenkte jeg for mig selv: Jeg undres, om det går an å nevne Grønlandssaken i dette hemmelige møte? Men jeg hadde neppe hatt mot til å gjøre det, hvis ikke andre hadde reist spørsmålet. Jeg vil straks i motsetning til hr. Bjørnson si at jeg tror det er heldig at vi har møte for lukkede dører, når vi taler om Grønlandssaken på dette tidspunkt. Når jeg tenkte på Grønlandssaken i forbindelse med dette hemmelige møte, var det fordi det nylig er holdt et møte her i byen av noget som heter "Dansk-norsk ordning". Det stod ikke noget langt referat fra dette møte, men det stod hvem som hadde vært talere, og det stod at det hadde vært nokså mange folk tilstede. Nu tror ikke jeg at det er så svært mange som tar det alvorlig det som f.eks. advokat Smedal sier. Med det kjenskap vi har til hans forhold til Grønlandssaken, vet vi at han er temmelig enøiet. Når jeg bad om ordet, var det fordi jeg vilde anmode utenriksministeren om, hvis det var mulighet for å gjøre henvendelse til sådanne folk som hr. Smedal, og andre som snakker om Grønlandssaken i tide og utide, å be dem om å moderere sine uttrykk og være litt forsiktige i sine uttalelser, når det gjelder disse forhold. For det er vel ingen tvil om, at alle disse stadige utfall mot Danmark, når det tales om Grønland, vil komme til å skade oss utrolig i forholdet til Danmark ved de forhandlinger som må komme.

Sven Nielsen: Jeg hadde tenkt å ville benytte anledningen til i dette lukkede møte å spørre den ærede utenriksminister om hvordan Hannevigsaken for tiden ligger an. Jeg vet at det er mange her i Stortinget som er meget interessert i å få vite hvad der er foretatt i denne sak, og om der foreligger noget resultat av de forhandlinger som er ført med de forente stater i den anledning. Jeg har underhånden meddelt utenriksministeren, at jeg aktet å fremsette dette spørsmål, men utenriksministeren har svart mig at han ikke ønsker å besvare spørsmålet idag, men vil heller se det henlagt til et senere hemmelig møte som særskilt sak. Jeg vil derfor ikke eske noget svar idag, men jeg går ut fra at det ikke vil gå mange dagene før vi får et nytt møte, så Stortinget kan bli orientert om saken.

Bjørnson: I anledning av de uttalelser om Smedal som kom fra hr. Sjøli, synes jeg det er riktig at der også fra denne talerstol kommer en takk til hr. Smedal for hvad han har gjort, for at han har fremholdt vår rett likeoverfor Grønland på en sådan saklig måte, at jeg ikke har sett at det fra noget saklig hold har kunnet gjendrives. Disse uttalelser fra hr. Sjøli var derfor meget malplassert.

Sjøli: Jeg hadde ikke ventet at hr. Bjørnson og jeg skulde bli enige om hvad saklighet er, når det gjelder Grønlandsspørsmålet, og jeg skal heller ikke forsøke på å opta nogen diskusjon om det. Men jeg vet iallfall at hvis hr. Smedal er saklig i det spørsmål, da forstår ikke jeg hvad saklighet er. Noget mer enøiet enn hans prestasjoner gjennom årene har ikke jeg vært vidne til i nogen sak som har vært forelagt Stortinget iallfall.

Hognestad: Jeg skal ikke blande mig inn i striden om Grønland, men jeg vil bare nytte høvet til å si mig uenig med hr. Colbjørnsen, når det gjelder behandlingen av tollspørsmål. Jeg tror ikke det vil være nogen fordel for landet vårt om vi gjennomfører en ordning slik at Stortinget blir koblet mer ut når det gjelder forandringer i tolltariffen. Jeg vil henstille til Regjeringen, at den ikke tar op nogen forandring i den praksis. Jeg tror den mest betryggende ordning er den behandling av tollspørsmålene som praktiseres i dag.

T. Sverdrup: I siste hemmelige møte, da også disse handelspolitiske spørsmål blev behandlet, henledet jeg utenriksministerens oppmerksomhet på om det ikke var beleilig at vi her i Stortinget kunde få en utenrikspolitisk redegjørelse til Stortingets orientering. Jeg vil idag gjenta denne oppfordring til utenriksministeren, for jeg synes tidene er slike nu, at Stortinget har krav på å få vite hvad der foregår av ting som interesserer vårt land. Jeg vil henstille til utenriksministeren at han gir oss en redegjørelse med det aller første i et nytt hemmelig møte.

Komiteen hadde innstillet:

Utenriksministerens handelspolitiske utgreiing av 8 mars 1939 vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Sak nr. 3.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående beretning om Garantikassen for Sparebankers virksomhet i 1938 (innst. S. D):

Komiteen hadde innstillet:
Stortingsmelding nr. 13, 1939 vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Referat:

Kongelig proposisjon om godkjenning av en overenskomst mellom Norge og Det Forente Kongerike Storbritannia og Nord-Irland om gjensidig fritagelse for skatt i visse tilfelle av inntekt eller fortjeneste av salgsvirksomhet gjennom representant.

Enst.: Sendes utenriks- og konstitusjonskomiteen forsterket med 2 medlemmer av finans- og tollkomiteen, opnevnt av denne.

Protokollen blev derefter oplest og foranlediget ingen bemerkning.

Presidenten: Presidenten foreslår at referat av dette møte ikke blir å offentliggjøre.

Stray: Hvad angår offentliggjørelse av referatet av det som er uttalt her, er jeg i tvil om hvorvidt det er korrekt at disse forhandlinger forblir hemmelige. Jeg vet at det er mange av disse spørsmål som interesserer almenheten, og skal forhandlingene her for en lang fremtid forbli hemmelige, får jo de som er interessert, ikke den informasjon som de har krav på når det gjelder nasjonalforsamlingens forhandlinger. Nu er det så at det er så mange forskjellige spørsmål som er tatt opp her, at det kanskje ikke er så greit å levere selv en ekstrakt av forhandlingene, men jeg skulde ihvertfall tro at det som angår Grønlandsspørsmålet, burde bli tilgjengelig for almenheten, for det er mange utover landet som interesserer sig for dette spørsmål og gjerne vil høre hvad det blir sagt om det her. Man kan naturligvis ta spørsmålet opp igjen senere i et offentlig møte, men det knytter sig naturlig til de andre utenrikspolitiske forhandlinger, derfor var det jeg tok det opp her nu. Iallfall bør det for dem som er interesserte, bli adgang til å få en ekstrakt av referatet forsåvidt angår Grønlandsspørsmålet. Jeg vet ikke om presidentskapet kan finne en måte hvorpå dette kan ordnes, men jeg vil henstille til presidentskapet, eller rettere sagt til forsamlingen, at referatet av de deler av forhandlingene som angår dette spørsmål, bli tilgjengelig for almenheten.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at det forekommer presidenten å være den minst tilfredsstillende form for offentliggjørelse, at bemerkninger som er falt om en sak som ikke står på nogen dagsorden, og som representantene ikke har vært forberedt på å uttale sig om, blir løsrevet fra sin sammenheng og offentliggjort. Det var jo spesielt en av de representanter som hadde ordet i debatten, som også understreket betydningen av at det som blev sagt, blev sagt for lukkede dører. Det vil være full adgang til, hvis nogen ønsker det, senere å bringe spørsmålet frem for åpne dører og på en slik måte og i slike former at de representanter som virkelig ønsker å uttale sig om det, får anledning til å gi vel overveiede erklæringer.

Presidenten går ut fra at hans forslag er bifalt.

Møtet hevet kl. 11.20.